

N:o 33.

Ank. till Riksd. kansli den 7 april 1893, kl. 1 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen.

Kongl. Maj:t har den 10 nästlidne februari till Riksdagen aflåtit en så lydande proposition, n:o 24:

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt 87 § regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande

L a g

angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 15 kap. 24 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej genom brottet någon blifvit hindrad från lofligt arbete, eller ock målsegande angifver det till åtal; ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan, än målsegande.

De lagrum, hvilka ifrågavarande proposition berör, hafva för närvarande följande lydelse:

22 §. Tvingar någon, utan laga rätt, eller med missbruk af sin rätt, genom våld eller hot, annan att något göra, tåla eller underlåta; straffes högst med straffarbete i två år, i de fall, der gerningen ej med svårare straff särskildt belagd är.

24 §. Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej målsegande det till sådant åtal angifver: ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan, än målsegande.

Förevarande proposition, hvilken af båda kamrarna blifvit till utskottet hänvisad, är, såsom framgår af det propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollet den 2 december 1892, föranledd af Riksdagens skrifvelse den 18 maj samma år, deruti Riksdagen anhöll, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huru vida icke allmän åklagare må berättigas att å tjenstens vägnar tala å sådana under 15 kap. 22 § strafflagen hänförliga förbrytelser, som afse att genom våld eller hot hindra annan från fortsättande af lofligt arbete, som han sig åtagit, samt deretter för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i ämnet.

Till stöd för berörda framställning anförde Riksdagen hufvudsakligen följande. Erfarenheten från senare tidens arbetsinställelser i vårt land gäfvé vid handen, att upprörande kränkningar af arbetets frihet ej sällan förekomme, i det att arbetare, som ville fortsätta det arbete, de åtagit sig att utföra, med hot eller våld hindrats derifrån och tvingats att deltaga i arbetsinställelsen. Arbetarnes eget väl kräfde, att mot dylika rättskränkningar bereddés dem ett verksammare skydd, än gällande lagstiftning förmådde gifva. Det åsyftade målet kunde lättast vinnas, derigenom att ifrågavarande brott stäldes under allmänt åtal. Det vore nemligen uppenbart, att fruktan för hämd eller andra under trycket af ett olidligt tvång framkallade hänsyn i allmänhet förhindrade en angivelse, som eljest icke uteblifvit, och att sålunda, derest förbrytelser af ifrågavarande art stäldes under allmänt åtal, desamma säkerligen kunde antagas i de flesta fall komma att erhålla välförtjent näpst.

Vid ärendets föredragning i statsrådet anförde departementschefen bland annat, att, då i 15 kap. 24 § strafflagen stadgats, att brott som i 22 § af samma kapitel omförmåles, ej må af allmän åklagare åtalas, der ej målsegande det till sådant åtal angifver, hade lagstiftaren tvifvels utan utgått från det antagandet, att nämnda brott ej omedelbart berörde statens intresse, utan i främsta rummet vore att anse såsom förnärmelse allenast af enskild persons rätt. Om ock i allmänhet detta antagande fortfarande måste tillerkännas giltighet, kunde dock så icke längre anses

vara förhållandet i afseende å förbrytelser innefattande våld eller hot, hvarigenom någon hindrades från lofligt arbete. Erfarenheten hade nemligen visat, att dylika förbrytelser i regeln åstadkomme skada, hvars verkningar sträckte sig långt utöfver området för den legale målsegandens rätt, samt ej sällan satte det allmänna lugnet på spel. Såväl i den enskildes som i statens intresse vore därför nödvändigt att lemna åklagaren öppet att inskrida mot den, som genom våld eller hot, låt vara mot enskild man, störande ingrepe i näringslifvets jemna fortgång; och hemställde föredragande departementschefen, att högsta domstolens utlåtande skulle infordras öfver ett förslag till lag i ämnet i allo lika med det föreliggande.

Inom högsta domstolen framställdes mot förslaget hufvudsakligen den anmärkning, att det ginge längre, än förhållandena påkallade, och att den ifrågasatta lagförändringen således borde inskränka sig till de fall, som, enligt hvad Riksdagens åberopade skrifvelse utmärkte, föranledt Riksdagens framställning i ämnet, eller tvång till deltagande i arbetsinställelse.

På sätt inom högsta domstolen anmärkts, torde åtalsrätten i ifrågasvarande hänseende ej böra utsträckas till andra brott än dem, hvilka innefatta det för den enskildes rätt att fritt förfoga öfver sin arbetskraft i hög grad kränkande tvång, som vid arbetsinställelser plägar utöfvas och innebär ett mot rättstillståndet rigtadt angrepp, som staten icke får tåla. På denna grund och för att bringa förslaget i närmare öfverensstämmelse med hvad Riksdagen sjelf i den skrifvelse, som föranledt förslagets utarbetande, hemställt, anser utskottet, att de i Kongl. Maj:ts förslag använda orden »der ej genom brottet någon blifvit hindrad från lofligt arbete» böra utbytas emot orden »der ej genom brottet någon tvingats att deltaga i arbetsinställelse». För att emellertid förekomma den med nyssnämnda ordalydelse möjliga tolkning, att sådant tvång, som åsyftar att hindra någon eller några af de i arbetsinställelsen deltagande att återupptaga arbetet, icke skulle falla under den ifrågasatta utsträckningen af åtalsrätten, finner utskottet jemväl nödigt, att efter ordet »arbetsinställelse» tilläggas orden »eller hindrats att återgå till arbetet».

Utskottet hemställer följaktligen,

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts ifrågasvarande proposition icke kan oförändrad antagas, måtte för sin del besluta följande

Lag

angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 15 kap. 24 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Brott, som i 22 § sagdt är, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej målsegande angifver det till åtal eller ock genom brottet någon tvingats att deltaga i arbetsinställelse eller hindrats att återgå till arbetet; ej heller må brott, som i 23 § sägs, åtalas af annan, än målsegande.

Stockholm den 7 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

A. LILIENBERG.

Reservationer:

af herrar *Lundin*, *Lundström*, *Ölander* och *von Stapelmohr*, hvilka yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition i oförändradt skick, samt

af herr *Lilienberg*, som ansett, att Kongl. Maj:ts proposition i ämnet bort af utskottet afstyrkas.

Herr *L. O. Larsson* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i utskottets behandling af ifrågavarande proposition.
